

VASTUVÕETUD TEKSTID

P8_TA(2016)0135

2015. aasta aruanne Bosnia ja Hertsegoviina kohta

Euroopa Parlamendi 14. aprilli 2016. aasta resolutsioon Bosnia ja Hertsegoviina 2015. aasta aruande kohta (2015/2897(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut, mis allkirjastati ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Bosnia ja Hertsegoviina vahel¹,
- võttes arvesse Bosnia ja Hertsegoviina Euroopa Liidu liikmeks astumise avaldust 15. veebruaril 2016,
- võttes arvesse nõukogu 21. aprilli 2015. aasta otsust sõlmida stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping Bosnia ja Hertsegoviinaga,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 19.–20. juuni 2003. aasta järeldusi Lääne-Balkani riikide kohta ja nende järelduste lisa „Thessaloniki arengukava Lääne-Balkani riikidele: ettevalmistused Euroopaga integreerumiseks“,
- võttes arvesse nõukogu 16. märtsi, 12. oktoobri ja 15. detsembri 2015. aasta järeldusi Bosnia ja Hertsegoviina kohta,
- võttes arvesse ELi – Bosnia ja Hertsegoviina parlamentaarse stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomitee esimest kohtumist, mis toimus Sarajevos 5.–6. novembril 2015, ning ELi – Bosnia ja Hertsegoviina stabiliseerimis- ja assotsiatsiooninõukogu ning stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomitee esimesi koosolekuid, mis toimusid vastavalt 11. ja 17. detsembril 2015,
- võttes arvesse 27. augustil 2015. aastal Viinis toimunud Lääne-Balkani riikide tippkohtumise eesistuja lõppdeklaratsiooni ja 2015. aasta Viini tippkohtumisele esitatud kodanikuühiskonna organisatsioonide soovitusi,
- võttes arvesse komisjoni 10. novembri 2015. aasta teatist „ELi laienemisstrateegia“ (COM(2015)0611) ning selle juurde kuuluvat komisjoni talituste töödokumenti, mis

¹ ELT L 164, 30.6.2015, lk 2.

käsitleb Bosnia ja Hertsegoviina 2015. aasta aruannet (SWD(2015)0214),

- võttes arvesse 29. jaanuaril 2015 Bosnia ja Hertsegoviina presidentuuri vastu võetud kirjalikku lubadust ELiga lõimumise kohta, mille Bosnia ja Hertsegoviina parlamentaarne assamblee 23. veebruaril 2015 heaks kiitis, ning Bosnia ja Hertsegoviina reformikava aastateks 2015–2018, mille võtsid 2015. aasta juulis vastu kõik kolm valitsustasandit,
 - võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Bosnia ja Hertsegoviina kohta, sealhulgas oma 9. juuli 2015. aasta resolutsiooni Srebrenica sündmuste mälestamise kohta¹ ja 17. detsembri 2015. aasta resolutsiooni Daytoni rahukokkuleppe 20. aastapäeva kohta²,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendis 9. detsembril 2015 peetud konverentsi teemal „Bosnia ja Hertsegoviina tulevik Euroopa osana – 20 aastat pärast Daytoni-Pariisi rahukokkulepet“,
 - võttes arvesse Cristian Dan Preda tööd väliskomisjoni alalise raportöörina Bosnia ja Hertsegoviina küsimustes,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et EL toetab endiselt Bosnia ja Hertsegoviina lähenemist Euroopa Liidule ning riigi territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja ühtsust;
- B. arvestades, et ELiga ühinemine on kaasav protsess, mis eeldab konsensust reformikava osas; arvestades, et institutsioonilised, majandus- ja sotsiaalreformid peavad keskenduma Bosnia ja Hertsegoviina kodanikele;
- C. arvestades, et EL on Bosnia ja Hertsegoviina suhtes kasutusele võtnud uue lähenemisviisi, et riik teeks edusamme Euroopa Liidule lähenemisel ning tegeleks lahendust vajavate sotsiaal-majanduslike ja õigusriigi põhimõtetega seonduvate probleemidega, mis aitab riigil valmistuda liitumiseks; arvestades, et tulenevalt sellest lähenemisviisist jõustus stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping 1. juunil 2015;
- D. arvestades, et tõhus koordineerimismehhanism ELi küsimustes erinevate valitsustasandite vahel on vältimatu selleks, et tagada parem suhtlemine ELiga, hõlbustada riigi õigusaktide ELi õigusaktidega vastavusse viimist ning nende rakendamist ja jõustamist ning tagada Bosnia ja Hertsegoviina ELi liikmeks astumise avalduse tulemuslikkus; arvestades, et Bosnia ja Hertsegoviina ministrite nõukogu võttis 26. jaanuaril 2016 vastu otsuse koordineerimismehhanismi kohta Bosnia ja Hertsegoviina Euroopa integratsiooniprotsessis; arvestades, et edu ELi küsimuste koordineerimises annab Bosniale ja Hertsegoviinale võimaluse kasutada ELi rahastamist täies ulatuses;
- E. arvestades, et riigis on endiselt 84 500 sisepõgenikku ning et naaberriikides, kogu Euroopas ja maailmas on tohutul hulgal pagulasi Bosniast ja Hertsegoviinast;
- F. arvestades, et tugev poliitiline toetus on peamisi tegureid riigi institutsioonilise

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0276.

² Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0471.

ülesehituse tõhusamaks muutmisel;

1. väljendab heameelt esimese positiivsema Bosnia ja Hertsegoviinat käsitleva komisjoni aruande üle ning kinnitab veel kord oma täielikku toetust Bosnia ja Hertsegoviina ELiga ühinemise perspektiivile; kutsub ametivõime üles näitama üles otsusekindlust institutsiooniliste ja sotsiaal-majanduslike reformide jätkamisel, sh nende tõhusal rakendamisel, ning tegema pidevaid edusamme ELile lähenemisel; kutsub üles läbipaistvusele reformide planeerimise ja elluviimise protsessis; väljendab heameelt Bosnia ja Hertsegoviina liitriigi ja selle osade ühise tegevuskava üle 2015.–2018. aasta reformikava rakendamiseks ning nõuab selle ühtlustatud rakendamist, et kogu riigis toimuksid tõelised ja nähtavad muutused ning paraneks kõigi Bosnia ja Hertsegoviina kodanike elu;
2. väljendab heameelt Bosnia ja Hertsegoviina 15. veebruaril 2016 esitatud ELi liikmeks astumise avalduse üle; kutsub nõukogu üles vaatama selle avalduse läbi esimesel võimalusel ja edastama selle viivitamatult komisjonile, et saaks alustada arvamuse koostamist;
3. väljendab heameelt seoses Bosnia ja Hertsegoviina ministrite nõukogu poolt 26. jaanuaril 2016 vastu võetud otsusega tõhusa koordineerimismehhanismi loomise kohta ELi küsimustes ning 9. veebruaril 2016 vastu võetud läbirääkimispositsiooniga stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu kohandamise kohta tulenevalt Horvaatia ühinemisest ELiga; tuletab meelde, et kõrvuti oluliste edusammude tegemisega reformikava rakendamisel on need aspektid vajalikud selleks, et EL käsitleks liikmeks astumise avaldust usaldusväärseks; nõuab, et viivitamatult ühtlustataks riigi mõlema osa seisukohad vastuvõetud koordineerimismehhanismi suhtes, ning julgustab kõigi sidusrühmade vahelist koostööd selle edasiseks parandamiseks; nõuab selle kiiret rakendamist ning soovib tungivalt konstruktivist koostööd ELi küsimustes; rõhutab, et ELiga ühinemise protsessis tõhusate otsuste tegemisel on see mehhanism asendamatu; väljendab heameelt seoses esimeste konkreetsete konsultatsioonidega parlamentaarsel tasandil, pidades silmas koordineerimismehhanismi täielikku rakendamist, ning soovib tungivalt veelgi intensiivistada selliseid kohtumisi institutsiooniliste sidusrühmade vahel; nõuab veel kord stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu alusel antud kaubandussoodustuste kohandamist; peab stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu täielikku rakendamist ja selle kohandamist oluliseks teguriks Bosnia ja Hertsegoviina ELiga ühinemise protsessis ning Bosnia ja Hertsegoviina liikmelisuse kandidatuuri kinnitamise üheks eelduseks; soovib, et Bosnia ja Hertsegoviina teeks oma lähenemisel ELile koostööd ka ELi liikmesriikidega;
4. kordab taas, et tuleb jätkata põhiseaduslikke, õiguslikke ja poliitilisi reforme, mis muudaksid Bosnia ja Hertsegoviina täielikult tõhusaks, kaasavaks ja toimivaks riigiks, ning tagaksid kõigi kolme põhirahvuse ja kõigi kodanike võrdsuse ja demokraatliku esindatuse ning kindlustaksid kõigile kodanikele õiguse kandideerida, olla valitud ja toimida kõigil poliitilistel tasanditel võrdsel alustel, sõltumata nende etnilisest või usulisest kuuluvusest, vastavalt oma eelmises resolutsioonis väljendatud põhimõtetele, sh kooskõlas Kopenhaageni kriteeriumide, ELi õigustiku, Veneetsia komisjoni soovitude, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ja Euroopa Inimõiguste Kohtu asjakohaste otsustega; kutsub ametivõime üles edendama aktiivselt seadusliku esindatuse, föderalism, detsentralisatsiooni ja lähimuse põhimõtteid ning Euroopa väärtusi ja Euroopa perspektiivi tähtsust; kutsub ELi institutsioone üles

lülituma aktiivselt jõupingutustesse leida Bosnia ja Hertsegoviina põhiseaduslikule korraldusele jätkusuutlik lahendus;

5. nõuab tungivalt, et juhtivad poliitikud ja usuliidrid hoiduksid ühiskonda lõhestavast natsionalistlikust ja separatistlikust retoorikast, ning jätkaksid poliitilist dialoogi ja tegevust, mille eesmärk on seaduslike poliitiliste esindajate vaheline vastastikune lugupidamine, konsensus ja koostöö ning ühiskonna mitmekesisuse kaitsmine; kutsub kõiki kodanikke üles kasutama võimalust leppimiseks ja koostööks, mis on olulised eeltingimused ELile lähenemisel;
6. rõhutab rohujuure tasandi kodanikuühiskonna olulist rolli rahu kindlustamise ja lepitamise protsessis ning eelkõige noorte osalemise tähtsust kultuuridevahelises dialoogis ja mõttevahetuses ning poliitilises sfääris; märgib, et kultuuritegelastel, kunstnikel, kirjanikel ja teadlastel on märkimisväärne roll dialoogi ja vastastikuse mõistmise edendamisel ühiskonna erinevate gruppide vahel; nõuab tungivalt demokraatia, põhiõiguste ja kodakondsuse alase hariduse edendamist Bosnias ja Hertsegoviinas;
7. võtab teadmiseks Serblaste Vabariigi (Republika Srpska) presidendi avalduse Serblaste Vabariigis Bosnia ja Hertsegoviina riikliku õigussüsteemi küsimuses kavandatud referendumi edasilükkamise kohta; väljendab siiski kahetsust, et Serblaste Vabariigi rahvuskogu ei ole seda otsust heaks kiitnud; kutsub üles referendumi ideest üldse loobuma, kuna see esitab väljakutse Bosnia ja Hertsegoviina ühtekuuluvusele, suveräänsusele ja terviklikkusele ning võib ohtu seada jõupingutused kõigi Bosnia ja Hertsegoviina kodanike sotsiaal-majandusliku olukorra parandamiseks ning ELi integreerumise protsessi edendamiseks; rõhutab, et Bosnia ja Hertsegoviina kohtusüsteemi mis tahes puudusi tuleks käsitleda laiendatud õigusosalase struktureeritud dialoogi raames ja eelkõige koostöö vaimus, mitte ühepoolsete algatuste kaudu; tuletab meelde, et Daytoni lepingu kohaselt ei ole Serblaste Vabariigil õigust lahku löüa;
8. väljendab sügavat muret Serblaste Vabariigi siseministri avalduse pärast Serblaste Vabariigi politsei eriuksuste kavandatava väljaõppe kohta Venemaa Föderatsioonis, koostöö süvendamise kohta eeskätt teabevahetuses ja kavatsuse kohta soetada Venemaa sõjaväevarustust; kutsub Serblaste Vabariigi ametiasutusi üles mitte jätkama iseseisvat välis- ja julgeolekupoliitikat, mis võib seada ohtu riigi tasandi poliitika;
9. tunneb heameelt stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu jõustumise ning selle üle, et stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomitee (SAPC) on esimene selle alusel loodud ühine organ; väljendab siiski kahetsust, et stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomitee ei saanud hakkama kodukorra vastuvõtmisega, kuna komitee hääletamiseskirjades püüti läbi suruda etnilistel alustel veto kehtestamise võimalus; tuletab meelde, et stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping nõuab kodukorra heaks kiitmist ning selle tegemata jätmine tähendab stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu täitmise otsesest rikkumist; nõuab tungivalt, et Bosnia delegatsioon tegutseks seoses sellega konstruktiivselt kodukorra viivitamatuks vastuvõtmiseks järgmisel stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomitee koosolekul; väljendab heameelt seoses ELi – Bosnia ja Hertsegoviina stabiliseerimis- ja assotsiatsiooninõukogu esimeste koosolekute toimumisega 11. detsembril 2015. aastal;
10. taunib asjaolu, et korruptsioon, sealhulgas korruptsioon kõrgeimal tasemel, vohab

endiselt ning et poliitilistele lubadustele ei ole järgnenud konkreetseid tulemusi; tunneb muret, et õiguslik ja institutsiooniline raamistik on korrupsiooniga võitlemiseks nõrk, mis võimaldab karistamatut korruptiivset tegevust, tunneb muret ka korrupsiooniga seotud kohtuasjades tehtud lõplike kohtuotsuste väikese hulga pärast; kutsub üles parandama tõhusa uurimise ja süüdistuste esitamise tulemusi kõrgetasemeliste korrupsioonijuhtumite puhul, millega on seotud poliitikud, kõrged ametnikud ja reguleerivad institutsioonid, ning avalike hangete ja erastamise raames; avaldab tunnustust 2015.–2019. aasta korrupsioonivastase strateegia ja tegevuskava vastuvõtmise eest ning nõuab, et selle rakendamiseks eraldataks piisavalt vahendeid; nõuab ametkondade koostöö märkimisväärset suurenemist kogu riigi ulatuses; soovib tungivalt luua eristruktuurid korrupsiooni ennetamiseks ja järelevalveks ning võtta vastu korrupsiooni ennetamispoliitika alased dokumendid valitsuse kõigil tasanditel; nõuab tungivalt, et riikide korrupsioonivastase ühenduse (GRECO) soovitusel rakendataks täielikult ja viivitamata;

11. rõhutab, et toimiv ja stabiilne kohtusüsteem on ülimalt tähtis õigusriigi põhimõtete tagamiseks Bosnias ja Hertsegoviinas ning edasiste edusammude tagamiseks liitumisel ELiga; väljendab muret poliitiliste jõudude suurenenud surve üle kohtusüsteemile; rõhutab tungivat vajadust tugevdada kohtusüsteemi sõltumatust Bosnias ja Hertsegoviinas; väljendab eelkõige muret kohtumenetlustesse poliitilise sekkumise juhtumite, kohtusüsteemis ametisse nimetamise menetluste politiseerituse, kohtusüsteemi jätkuva neljaks eri õigussüsteemiks killustatuse ning kohtunike erialase atesteerimise tõhusa ja objektiivse süsteemi puudumise pärast; tunneb heameelt 2014.–2018. aastat hõlmava õigussektori reformi strateegia ajakohastamise üle ning nõuab, et selle rakendamiseks võetaks vastu tegevuskava, mis keskenduks üleriigilistele ühtlustamispuüetele; peab vajalikuks tagada professionaalsem, sõltumatum ja arvestatavam kohtusüsteem, sh ametisse nimetamise objektiivsete kriteeriumide süsteemne rakendamine; väljendab heameelt liitriigi ja eri üksuste tasandi justiitsministrite allkirjastatud protokollile, mille eesmärk on reformida riiklikku kohtusüsteemi ning kõrgemat kohtu- ja prokuratuurinõukogu; väljendab heameelt ombudsmanide ametisse nimetamise üle, kuid tunneb muret jätkuvate probleemide pärast seoses ombudsmani büroo finants- ja inimressurssidega; nõuab, et kiiresti võetaks vastu seadus ombudsmani institutsiooni reformimise kohta;
12. väljendab endiselt muret, et juurdepääs tasuta õigusabile on väga piiratud; nõuab tungivalt, et pädevad ametivõimud võtaksid vastu tasuta õigusabi seaduse riigi tasandil kui eeltingimuse võrdse, toimiva ja mittediskrimineeriva õiguskaitse tagamiseks; on veendunud, et sellise seaduse rakendamine on ülioluline kodanike usu tugevdamiseks õigusriigi põhimõttesse;
13. mõistab sügavalt hukka senini kehtiva avaliku korra seaduse Serblaste Vabariigis, mis kahjustab kogunemis- ja ühinemisvabaduse ning meediavabaduse demokraatlikke põhiõigusi; soovib tungivalt rakendada täiel määral teabevabaduse seadust, mis on siiani ebavõrdne ja sageli piiratud, eriti kui valitsustega tehinguid tegevate ettevõtete puhul viidatakse õigusele eraelu puutumatusel ning ärihuvide kaitsele, millega jäetakse kodanikud ilma tõhusast edasikaebamise võimalusest teabe andmisest keeldumisel; kiidab heaks Bosnia ja Hertsegoviina karistusseadustiku muudatuste vastuvõtmise, millega selle sätteid piinamise, kadunuks jääma sundimise ja vägistamise kohta viidi kooskõlla rahvusvaheliste standarditega; soovib tungivalt ametiasutustel lisada karistusseadustikku rahvusvahelise küberkuritegevuse konventsiooni lisaprotokollis loetletud kuritegude nimekirja;

14. peab oluliseks parandada koostööd liitriigi tasandi parlamendi ning riigi osade ja Brčko ringkonna parlamentide vahel ning korraldada nende ühiskoosolekuid; võtab teadmiseks parlamentidevahelise mestimise tulemusel võetud kohustused ning nõuab tungivalt, et viidaks ellu sellest tulenevad soovitusel ja rakendataks kokkulepitud koostööraamistikku; väljendab seoses sellega heameelt, et on allkirjastatud dokument pealkirjaga „Bosnia ja Hertsegoviina parlamentide koostöömehhanismide kontseptsioon ELiga lõimumise protsessis“; nõuab kantonite assambleedega tehtava üldise koostöö parandamist;
15. märgib julgeoleku ja kaitse parlamentaarse ühiskomisjoni etendatavat rolli demokraatliku kontrolli tagamisel Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude üle; väljendab muret elanikkonna käes ebaseaduslikult laialdaselt levinud relvade ning relvajõudude vastutusalas endiselt suurtes kogustes olevate laskemoona- ja relvavarude pärast; tunnustab relvajõudude tehtud edusamme kõige ohtlikuma laskemoona hävitamisel ja jätkusuutliku võimekuse kasvatamisel ülejäänud varude haldamiseks; soovib tungivalt võtta vastu terviklik lähenemisviis, et lahendada probleemid riigi puhastamisel miinidest aastaks 2019; kutsub komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat ja komisjoni asepresidenti tõhustama nendeks tegevusteks antavat abi;
16. soovib tungivalt töögrupi liikmetel tegeleda muudatuste ettevalmistamisega Bosnia ja Hertsegoviina valimisseadusse, et tagada seadusemuudatuste poolt loodav alus tõeliselt demokraatlikeks valimisteks kui suveräänsuse väljenduseks; rõhutab, et demokraatlike valimisi on võimalik korraldada vaid siis, kui lai valik muid inimõigusi ja põhivabadusi on pidevalt tagatud ilma diskrimineerimiseta etnilistel, usulistel või soolistel põhjustel, poliitiliste või muude seisukohtade tõttu, varandusliku seisundi või sünnijärgse või muu staatuse alusel ja ilma meelevaldsete ning ebamõistlike piiranguteta;
17. on arvamusel, et avaliku halduse killustatus, politiseeritus ja nõrk poliitiline koordineerimine takistavad institutsioonilisi ja õigusreforme ning mõjutavad kodanikele avalike teenuste osutamist; kutsub kõigi tasandite pädevaid ametivõime üles tõhustama poliitika planeerimist keskpikas perspektiivis ning töötama välja kõikehõlmava ja üleriigilise avaliku halduse reformi strateegilise raamistiku ja avaliku sektori finantsjuhtimise programmi kooskõlas OECD/SIGMA määratletud Euroopa avaliku halduse printsiipidega ELi kandidaatriikidele;
18. tunnistab, et põllumajandus on Bosnia ja Hertsegoviina üheks peamiseks majandussektoriks, kuna ligikaudu 20% Bosnia ja Hertsegoviina elanikkonnast sõltub otseselt või kaudselt sellest sektorist; väljendab seetõttu heameelt edusammude üle toiduohutuse ja veterinaarpoliitika valdkonnas, ja komisjoni otsuse üle lubada Bosnial ja Hertsegoviinal eksportida Euroopa Liitu piima ja piimatooteid; julgustab suurendama jõupingutusi ametliku veterinaar- ja fütosanitaarkontrolli süsteemi ühtlustamiseks Euroopa standarditega ning looma vajalikud institutsioonilised struktuurid, mis võimaldaksid kasutada ühinemiseelse abi rahastamisvahendeid maaelu arenguks; kutsub valitsust üles toetama põllumajandusministeeriumi ja vastava arengustrateegia loomist riiklikul tasandil;
19. väljendab oma muret selle üle, et ei ole piisavalt mehhanisme valitsuse ja kodanikuühiskonna organisatsioonide koostöö tagamiseks, ning et nende reformikava üle peetavas poliitilises dialoogis osalemise suutlikkus on piiratud; peab vajalikuks

tõhustada kodanikuühiskonna rolli ning kaasata kodanikud ELiga ühinemise protsessi; kordab oma palvet luua läbipaistvad ja kaasavad avaliku konsultatsiooni mehhanismid ning neid rakendada; kutsub kõigi tasandite pädevaid ametivõime üles parandama asjaomast seadusandlikku ja finantsraamistikku, võtma vastu riikliku strateegia kodanikuühiskonna organisatsioonide küsimuses ning tagama kodanikuühiskonna organisatsioonide riikliku rahastamise läbipaistvuse, et soodustada suuremat osalust ja kaasamist võimaldavat demokraatiat kogu riigis; palub kodanikuühiskonna organisatsioonidel ja aktivistidel tugevdada märkimisväärselt oma suutlikkust ja struktuure ning suhelda Bosnia ja Hertsegoviina ametiasutuste, ELi ja rahvusvahelise üldsuse esindajatega; kutsub viimatimainitud organeid neid nendes jõupingutustes abistama;

20. märgib organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise 2014.–2016. aasta strateegia mittekooskõlastatud rakendamist; nõuab tungivalt rahapesu käsitleva uue strateegia ja tegevuskava vastuvõtmist ja rakendamist kooskõlas Moneyvali soovitustega; rõhutab vajadust ohvrikeskse lähenemisviisi ning multidistsiplinaarse ja võrdleva strateegia järele, et võidelda uimasti- ja inimkaubandusega; kutsub ELi ning Bosnia ja Hertsegoviina ametivõime üles tegema koostööd tulemuslikuks võitluseks inimkaubanduse vastu ja pakkuma kaitset selle ohvritele; väljendab heameelt inimkaubanduse vastu võitlemise 2016.–2019. aasta tegevuskava vastuvõtmise üle Bosnias ja Hertsegoviinas, rõhuasetusega võõrtöötajate ja kerjama sunnitud laste probleemidele, ning kutsub üles seda tegevuskava tõhusalt rakendama; väljendab jätkuvalt muret ebaseaduslike relvade suurte koguste pärast Bosnias, mida on võimalik kergesti toimetada Euroopa Liitu; kutsub pädevaid ametivõime üles suurendama jõupingutusi relvakaubitsejate ja relvade üle piiri toimetajate kohtulikule vastutusele võtmisel ning võitluses relvade, täpsemalt väike- ja kergrelvade kontrollimatu leviku ja ebaseadusliku relvakaubandusega, muu hulgas tihedama piirkondliku koostöö ning Bosnia ja Hertsegoviina ja ELi vahelise koostöö abil;
21. kutsub ametivõime üles töötama välja tegevuskava terrorismi ennetamise ja selle vastu võitlemise strateegia (2015–2020) rakendamiseks; kutsub ametivõime üles suurendama pingutusi, et tagada terrorismi ja vägivaldse äärmusluse vastu võitlemiseks tõhusam üleriigiline koostöö politsei, luureteenistuste ja julgeolekuasutuste vahel; nõuab, et tugevdataks Bosnia ja Hertsegoviina võimekust võidelda terrorismi vastu; nõuab tungivalt, et pädevad asutused suurendaksid jõupingutusi terrorismi rahastamise vastases võitluses, sh luues õigusliku raamistiku, mis võimaldaks külmutada terrorirühmituste varasid; peab ülimalt tähtsaks, et julgeolekuoperatsioonid Bosnias ja Hertsegoviinas toimuksid koordineeritult ning teavet jagataks kogu riigi ulatuses; rõhutab, et tihedam koostöö piirkondlike julgeolekuasutuste vahel on samuti ülioluline, ning innustab selles vallas edasisele koostööle;
22. rõhutab et Bosniat ja Hertsegoviinat on tõsiselt mõjutanud välisvõitlejad ja radikaliseerumine; väljendab muret radikaliseerumise pärast noorte hulgas, kellest suur osa, võrreldes teiste piirkonna riikidega, on liitunud Daeshiga; nõuab radikaliseerumise ja terrorismi vastaste meetmete jätkamist ja tugevdamist; väljendab heameelt jõupingutuste üle tugevdada religioonidevahelist dialoogi, sh poliitiliste ja usuliidrite ühisavalduse üle, milles mõistetakse hukka terrorism ja vägivaldne äärmuslus; väljendab heameelt selle üle, et välisvõitlejate suhtes on langetatud esimesed kohtuotsused terroristliku tegevuse rahastamise, terrorismi avaliku õhutamise ning Daeshi organiseerimise ja sellega liitumisega seotud kuritegudes;

nõuab, et kiiresti töötataks välja tõhusad deradikaliseerumise programmid ja kiireloomulised meetmed parema majandusliku perspektiivi pakkumiseks Bosnia ja Hertsegoviina noortele koosõlas Lääne-Balkani riikide noortele suunatud positiivse tegevuskavaga, et nii ennetada nende ühinemist radikaalsete ja äärmuslike ideoloogiatega; soovib kaasata meedia, akadeemilise kogukonna ja kodanikuühiskonna, kelle abiga tõsta teadlikkust radikaliseerumise riskifaktoritest, millest võib välja areneda värgivaldne äärmuslus; innustab looma riiklikke ja piirkondlikke radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustikke, mis põhinevad ELi radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustikus kättesaadavatel parimatel tavadel ja vahenditel; soovib tihendada koostööd, sh ka teabevahetust, julgeolekuteenistustega ELis ja naaberriikides; julgustab kogu riigis korraldama politseioperatsioone, et vahistada terrorismiaktide korraldamises, toetamises ja rahastamises kahtlustatavaid isikuid;

23. märgib, et õiguslik ja institutsiooniline raamistik inimõiguste järgimiseks vajab põhjalikku parandamist; nõuab diskrimineerimisvastase riikliku strateegia väljatöötamist koostöös kodanikuühiskonna organisatsioonidega; nõuab veel kord tungivalt, et diskrimineerimisvastasesse seadusse lisataks selge määratlus soolise identiteedi, seksuaalse sättumuse, vanuse ja puude kui diskrimineerimise aluste kohta; nõuab selle tõhusat rakendamist ning inimõiguste ombudsmani rolli tugevdamist; väljendab muret puudega inimeste diskrimineerimise üle tööhõive ja hariduse valdkonnas, ligipääsu osas tervishoiusüsteemile ja muude teenuste osutamisel; väljendab muret LGBTI-inimeste vastu suunatud vihkamisvägivalla, vihkamist õhutavate avalduste ning ähvarduste sagenemise pärast; ergutab valitsust selle probleemiga tegelema, muu hulgas rakendades meetmeid LGTBI-inimeste õigusi puudutava teadlikkuse tõstmiseks kohtu- ja õiguskaitseasutuste ning laiema üldsuse seas; märgib olulisi edusamme romade rahvastikuregistrisse kandmise protsessi lõpuleviimisel, kuid väljendab jätkuvalt muret piiratud meetmete üle nende tervise- ja haridusalaste ning tööhõive väljavaadete parandamiseks; nõuab tungivalt, et ametiasutused võitleksid eelkõige soopõhise diskrimineerimise vastu; nõuab tungivalt, et tunnistataks kehtetuks Serblaste Vabariigi põhiseaduses kehtiv surmanuhtlust käsitlev säte;
24. väljendab kahetsust, et pole tehtud edusamme Sejdić-Finci ja Zornići kohtuasjades tehtud otsuste elluviimisel, ja tuletab meelde, et Bosnia ja Hertsegoviina rikub jätkuvalt selles osas Euroopa inimõiguste konventsiooni; rõhutab veel kord, et nende kohtuotsuste mitterakendamine põhjustab jätkuvalt Bosnia ja Hertsegoviina kodanike diskrimineerimist ning võib seetõttu takistada Bosnia ja Hertsegoviina liikumist ELiga ühinemise suunas;
25. nõuab jõulist ja tõhusat uurimist ja vastutusele võtmist vihakuritegude ja vihkamist (sh etnilistel põhjustel) õhutavate avalduste ja ekstremistliku ideoloogia levitamise eest sotsiaalmeedia kaudu; tunneb kahetsust, et Bosnia ja Hertsegoviina Föderatsioon on endiselt ainus territoorium Lääne-Balkani riikides, kus vihakuritegude eest karistamine ei ole kriminaalõigusega reguleeritud, ja nõuab sellise sätte lisamist; samuti kutsub üles lisama vihakõnet käsitleva sätte kõigi föderatsiooni osade kriminaalõigusesse;
26. toonitab veel kord, et valimisseadus ja valimissüsteem peavad andma kõigile kolmele põhirahvusele ja teistele kodanikele võimaluse vabalt ja sõltumatult valida institutsioonidesse ja võimuorganitesse oma seaduslikud poliitilised esindajad;

27. rõhutab kodanikuühiskonna olulist rolli vähemuste õiguste kaitsel ja edendamisel riigis, samuti sotsiaalse harmoonia ja sallivuse tugevdamisel ja inimeste teadlikkuse tõstmisel mitmekesisuse hüvedest; nõuab, et kodanikuühiskonda kaasataks rohkem etniliste lõhedega seotud probleemide lahendamisse, et aidata riiki ELile lähemale tuua; kutsub üles paremini koordineerima pädevate asutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide koostööd, et tagada vähemusi käsitleva seaduse parem rakendamine;
28. väljendab heameelt Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise ja sellega võitlemise konventsiooni rakendamise 2015.–2018. aasta strateegia vastuvõtmise üle; nõuab tungivalt Istanbuli konventsiooni rakendamise raamstrateegia vastuvõtmist ja selle rakendamist; väljendab muret seksuaalseid rünnakuid käsitleva tervikliku riigitasandi õigusraamistiku ning ohvrite jaoks ette nähtud kohaste hüvitusmehhanismide puudumise pärast; kutsub pädevaid ametivõime üles tagama nn turvakodudele nõuetekohase rahastuse ja paremad õigusnormid ning looma naistevastase vägivalla juhtumite järelevalve ja andmekogumise ühtlustatud süsteemi; kutsub ka üles tegema kõik endast oleneva, et suurendada naiste osalemist poliitikas ja tööhõives, parandada nende sotsiaalset ja majanduslikku olukorda, eriti õigust rasedus- ja sünnituspuhkusele ja hüvitiste kättesaadavusele, ning edendada, kaitsta ja tugevdada naiste õigusi; nõuab tungivalt, et kõigi tasandite valitsused tõtaksid kodanikuühiskonna kaasabil teadlikkust neist küsimustest, nii et naised kasutaksid neile seadusega ette nähtud kaitset;
29. rõhutab hariduse olulist rolli salliva ja kaasava ühiskonna loomisel ja edendamisel ning koostöö tugevdamisel üle kultuuriliste, usuliste ja etniliste piiride; märgib kahetsusega aeglast edenemist nähtuse „kaks kooli ühe katuse all“ ning muude koolides esinevate segregatsiooni ja diskrimineerimise vormidega tegelemisel ning asjaolu, et endiselt ei ole välja töötatud ühist tuumõppekava; nõuab tungivalt konkreetseid meetmeid, et alustada segregatsiooni kaotamist haridussüsteemist; rõhutab vajadust teha märkimisväärsed pingutusi killustunud haridussüsteemi tõhususe parandamiseks, tagades võrdsed haridusvõimalused kõigis kolmes Bosnia ja Hertsegoviina ametlikus keeles ning kõigi kogukondade õiguse harida lapsi oma emakeeles; nõuab, et ametiasutused tagaksid kaasavate hariduspõhimõtete tulemusliku rakendamise puuetega laste suhtes;
30. väljendab heameelt Bosnia ja Hertsegoviina aktiivse osalemise üle Lääne-Balkani riikide hariduse ja koolituse valdkonna platvormis ning jätkuva osalemise üle Erasmus+ ja Lääne-Balkani noorteakna programmides, mis etendavad väga olulist rolli võitluses noorte väga suure tööpuudusega; väljendab samuti heameelt seoses Bosnia ja Hertsegoviina võetud kohustusega osaleda OECD 2018. aasta PISA uuringus; peab seda uuringut kasulikuks vahendiks, et arutleda hariduse kvaliteedi ja vajalike reformide üle; tunnustab kõigi 13 haridusministeeriumi ja kõigi seotud asutuste väljendatud tahet selles ühises jõupingutuses osaleda; kutsub komisjoni üles kaaluma võimalust finantseerida Bosnia ja Hertsegoviina uuringus osalemist ühinemiselsetest fondidest;
31. rõhutab, et sõltumatud ja professionaalsed meediainstitutsioonid on eduka demokraatliku ühiskonna olulisemaid elemente; väljendab seetõttu muret tagasilöökide pärast sõnavabaduse valdkonnas, ajakirjanikele poliitilise surve avaldamise ja nende hirmutamise juhtumite, sealhulgas teatud meediakanalite põhjendamatu finants- ja muudele kontrollidele allutamise pärast kohalike ja riiklike ametivõimude poolt, ning meedia jätkuva poliitilise ja etnilise polariseerumise

pärast; kutsub pädevaid asutusi üles viima läbi ajakirjanike rünnakute põhjaliku uurimise ja looma ajakirjanike kaitsmiseks õigusliku raamistiku; nõuab lisaks kiireloomulisi meetmeid kommunikatsiooniameti poliitilise, institutsioonilise ja rahalise sõltumatus kindlustamiseks ning meedia omandisuhete läbipaistvuse tagamiseks, kaotades kõik õigusloome lüngad, mis süstemaatiliselt takistavad täielikku läbipaistvust; märgib, et nende meetmete rakendamine on äärmiselt oluline lubamatu poliitilise mõju ärahoidmiseks; nõuab, et oleks tagatud meediakanalite paljusus ja saadete edastamine kõigis riigikeeltes; nõuab ka ajakirjandusliku sõltumatus ja avalik-õigusliku meedia finantsstabiilsuse suurendamist, pidades silmas avalik-õigusliku ringhäälinguorganisatsiooni olemasolu tähtsust Bosnia ja Hertsegoviina ühtsusele; väljendab muret asjaolu üle, et ei tegeleta veebisaitide vastu suunatud küberrünnakute uurimisega;

32. väljendab rahulolu sellega, et lahendamist ootavate sõjakuritegude kohtuasjade hulk on vähenenud; märgib endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu väljendatud muret seoses asjaoluga, et ignoreeritakse riigiprokuratuuri korduvaid palveid viia lõpule sõjakuritegudega seotud kohtuasjade menetlemine; nõuab riikliku sõjakuritegudega tegelemise strateegia läbivaatamist, et tõhustada sõja ajal toime pandud seksuaalvägivallaaktide eest vastutusele võtmist ja parandada sellise vägivalla ohvrite kaitset; nõuab meetmeid, et tagada nende õigus tõhusale hüvitisele;
33. võtab teadmiseks teatavad meetmed, kuid nõuab veelgi suuremaid edusamme sisepõgenike ja pagulaste püsiva tagasipöördumise, sh tööhõive, hariduse, sotsiaalkaitse, vara tagastamise ja kohalikul tasandil osutatavate tervishoiuteenuste valdkonnas; kordab taas, kui oluline on soodustada nende püsivat tagasipöördumist Bosniasse ja Hertsegoviinasse, eriti Serblaste Vabariiki; kutsub kõigi tasandite valitsusasutusi osutama neile kaitset ja nende tagasipöördumise protsessi kiirendama, algatades ja rakendades kõik vajalikud õiguslikud ja haldusmeetmed; nõuab, et tõhusalt rakendataks Daytoni rahuleppe VII lisa käsitlevat läbivaadatud strateegiat; kutsub komisjoni üles andma piisavat rahalist ja projektiabi selle protsessi hõlbustamiseks; märgib kadunud isikute püsivalt suurt arvu ja nõuab pädevatelt asutustelt intensiivse koostöö alustamist ja pingutuste suurendamist, et leida üles 7019 isikut, kes on sõja tagajärjel endiselt kadunud; rõhutab vajadust töötada välja alternatiivseid lähenemisviise õigusemõistmisele, tuginedes muu hulgas ÜRO arenguprogrammi mehhanismidele üleminekuõiguse kohta; kutsub Bosnia ja Hertsegoviina ametivõime üles investeerima olulisi ressursse asjakohastesse programmidesse;
34. märgib, et kuigi sõjajärgne taastamis- ja ülesehitustegevus Bosnias ja Hertsegoviinas on olnud suure osas edukas ja toonud riigi ELile lähemale, eksisteerivad endiselt probleemid lepitamisprotsessi jätkusuutlikkuse osas; rõhutab seetõttu lepituse ja vastastikuse mõistmise alase teadlikkuse tõstmise olulisust ühiskonnas;
35. väljendab heameelt registreeritud tööhõive suurenemise ning meetmete üle, mida on võetud poliitika koordineerimise ja ettevõtluskeskkonna parandamiseks; väljendab veel kord muret seoses riigi mõjuga majandusele, riigi rahanduse kvaliteediga, tugeva sõltuvusega rahvusvahelistest laenuinvesteeringutest, rahvusvaheliste investeeringute ebaselge päritoluga ja keeruliste tööturutingimustega; rõhutab vajadust tegeleda pikaajase töötuse püsivalt kõrge tasemega (27,6%), sh väga kõrge noorte töötusega (62,7%), mitteametliku majanduse suure osakaaluga ning parandada tööturu toimimist;

36. väljendab heameelt selle üle, et föderatsiooni mõlemad osad on vastu võtnud uued tööõigusaktid; väljendab kahetsust ühtse majanduspiirkonna puudumise üle, mis kahjustab ärikeskkonda; nõuab tungivalt ettevõtluskeskkonna jätkuvat parandamist õigusriigi põhimõtete tugevdamise, lepingute täitmise lihtsustamise ja korrupsiooni vastu võitlemise abil; väljendab kahetsust, et Bosnia ja Hertsegoviina ei ole välja töötanud riiklikku strateegiat VKEde kohta;
37. samuti rõhutab vajadust vastavalt kodanike vajadustele reformida ja ühtlustada killustatud sotsiaalkaitstesüsteeme, et tagada kõigile võrdne kohtlemine; märgib, et ametiühingute ja töötajate õigused, sealhulgas tervishoidu ja ohutust käsitlevad õigusaktid, on endiselt piiratud, ning rõhutab, et oluline on jätkata nende edendamist ja ühtlustamist kogu riigis;
38. nõuab tungivalt üleriigiliste strateegiate vastuvõtmist transpordi-, energeetika- ja keskkonnasektoris; rõhutab, et sellised strateegiad on muu hulgas vajalikud selleks, et saada ELi ühinemiseelsest abist võimalikult suurt kasu;
39. väljendab heameelt Bosnia ja Hertsegoviina osalemise üle algatuses „Lääne-Balkan 6“; tõstab esile kaht olulist investeerimisprojekti – „Stara Gradiška“ ja „Svilaj“ –, mis aitavad edendada kaubandust, piirkondlikku integratsiooni ja jätkusuutlikku majanduskasvu; nõuab tungivalt, et ametivõimud tagaksid enne 2016. aasta Pariisi tippkohtumist transpordi valdkonna tehniliste nõuete ja pehmete meetmete kiire ja täieliku rakendamise, milles lepiti kokku 2015. aastal Viinis toimunud Lääne-Balkani riikide tippkohtumisel (nt piiri ületamise menetluse, infosüsteemide, hoolduskava ja kolmandatele isikutele eraldatud võrgujuurdepääsu ühtlustamine/lihtsustamine);
40. nõuab, et rahva ja eluruumide loenduse tulemused avaldataks edasise viivituseeta, kuna need on majandusliku ja sotsiaalse planeerimise seisukohast väga olulised; juhib tähelepanu ka asjaolule, et 2013. aasta rahvaloenduse andmed on vajalikud küsimustiku täitmiseks, mille komisjon Bosniale ja Hertsegoviinale esitab;
41. nõuab, et Bosnia ja Hertsegoviina statistikaametid viiksid oma statistika kooskõlla Eurostati standarditega;
42. tunneb muret tagasilöökkide pärast infoühiskonna valdkonnas; nõuab kohest digitaaledastusele üleminekut; nõuab tungivalt järelvalveasutuse loomist e-kaubanduse ja e-allkirjaga seotud õigusaktide akrediteerimiseks riiklikul tasandil, mis on selle asutuse puudumise tõttu senini rakendamata; kutsub vastutavaid asutusi üles kiirendama 2009. aastal loodud Euroopa hädaabi numbri 112 edukat kasutuselevõtmist;
43. märgib piiratud meetmeid ja tegevusi kliimamuutustega kohanemiseks ning esimesi samme Natura 2000 looduskaitse alase võrgustiku arendamiseks; kutsub pädevaid asutusi üles looma keskkonnakaitse ja kliimameetmete jaoks ühtset õiguslikku raamistikku ning tõhustama strateegilist planeerimist ja õigustiku nõuetekohast rakendamist nendes valdkondades; kutsub pädevaid asutusi üles vältima kooskõlas ELi keskkonnanormidega ülemäärast õhusaastet, sh Bosanski Brodi naftatöötlemistehase tekitatud saastet; kordab, et Bosnia ja Hertsegoviina peab täiel määral täitma oma kohustusi seoses piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsiooni (Espoo, 1991) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protokolliga

(Kiiev, 2003);

44. kutsub Bosnia ja Hertsegoviina valitsust üles reguleerima ja kontrollima hüdroelektrijaamade arendamist keskkonna seisukohast tundlikel ning kaitsealustel või potentsiaalselt kaitsealustel aladel ning tagama olemasolevate rahvusparkide nagu Sutjeska rahvusparki ja Una rahvusparki terviklikkus; soovib parandada keskkonnamõju hindamiste kvaliteeti, et võtta arvesse ELi õigusnorme, mis on kehtestatud linnudirektiivi ja elupaikade direktiiviga ning veepoliitika raamdirektiiviga; ergutab Bosnia ja Hertsegoviina valitsust suurendama läbipaistvust, kasutades selleks üldsuse kaasamist ja konsulteerimist kohalike kogukondade, teadusekspertide ja tsiviilsektoriga kavandatavate projektide osas;
45. tunnustab Bosniat ja Hertsegoviinat energiaühenduse eesistujaks hakkamise eest 2016. aastal; väljendab samas muret sanktsioonide pärast, mille energiaühendus on kehtestanud Bosnia ja Hertsegoviina suhtes; kutsub Bosniat ja Hertsegoviinat uuesti üles võtma meetmeid ühenduse loomiseks naaberriikide energiataristutega ja täitma kõiki oma energiaühenduse asutamislepingust tulenevaid lepingulisi kohustusi;
46. mõistab hukka Serblaste Vabariigis 2015. aasta veebruaris kehtestatud avaliku korra ja julgeoleku seaduse, millega kriminaliseeriti avalikku korda rikkuvad või ebasünda, ründava või solvava sisuga sotsiaalmeedia postitused, sillutades sellega teed sõnavabaduse ja vaba meedia õiguslikeks piiranguteks, ning mis võib kujundada enesetsensuuri sotsiaalmeedia kasutajate hulgas;
47. tunnustab Bosnia ja Hertsegoviina konstruktiivset ja tulevikku vaatavat lähenemisviisi piirkondliku koostöö edendamisel; on seisukohal, et konkreetne koostöö vastastikku huvipakkuvates valdkondades võib aidata kaasa Lääne-Balkani riikide stabiliseerumisele; väljendab heameelt Montenegroga allkirjastatud piirileppe üle; nõuab täiendavate pingutuste tegemist veel lahendamata kahepoolsete küsimuste lahendamiseks, sh Serbia ja Horvaatiaga piiride mahamärkimise, ja piiriülese keskkonnareostuse küsimuses; tunneb heameelt Bosnia ja Hertsegoviina ministrite nõukogu ja Serbia valitsuse esimese ühisistungi üle, mis toimus 4. novembril 2015 Sarajevos;
48. väljendab heameelt selle üle, et ÜVJP otsustega vastavusse viimise määr on tõusnud 52 %-lt 62 %-le; arvestades Bosnia ja Hertsegoviina liitumistaotlust ELiga, peab vajalikuks välispoliitika ulatuslikku kooskõlastamist ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga;
49. kutsub Bosnia ja Hertsegoviina ametivõime üles seoses eelolevate kohalike valimistega rakendama rahvusvaheliste ja kohalike vaatlejate ning OSCE/ODIHRi poolt antud asjakohaseid soovitusi, tagamaks valimisprotsessi ausus ja usaldusväärsus; nõuab ametivõimudelt Mostaris toimuvate kohalike valimiste reguleerimist võimalikult kiiresti;
50. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning komisjoni asepresidendile, nõukogule, komisjonile, Bosnia ja Hertsegoviina presidentuurile, ministrite nõukogule ja parlamentaarsetele assambleele, Bosnia ja Hertsegoviina Föderatsiooni ja Serblaste Vabariigi valitsusele ja parlamendile ning kümne maakonna/kantoni valitsustele.